

4. Кожевникова К. Об аспектах связности в тексте как целом [Текст] / К. Кожевникова // Синтаксис текста. – М. : Наука. – 1979. – С. 49–68.
5. Кожина М. Н. Стилистика русского языка [Текст]: учеб. пособие / М. Н. Кожина. – М. : Просвещение, 1993. – 224 с.
6. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике англ.яз. [Текст] : учеб. пособие для студ. филол. фак. ун-тов / В. А. Кухаренко. – М. : Высш. шк., 1986. – 144 с.
7. Лукін В. А. Художній текст. [Текст] : підруч. для студ. філол. ВНЗ / В. А. Лукін. – Ось -89, 1999. – 190 с.
8. Радченко В. В. Архитектоника делового письма : дис... канд філол. наук. 10.02.20 / В. В. Радченко. – Пятигорск, 2005. – С. 10–45.
9. Щербина Э. Ф. К вопросам внутренней структуры текста [Текст] / Э. Ф. Щербина // Текст, структура, семантика. – Пятигорск : ПГЛУ, 1981. – С. 117–129.

Статтю подано до редколегії
16.03.2012 р.

УДК 81'373.612.2:71.42

Н. С. Геріш – магістр української філології
Прикарпатського національного університету
імені В. Стефаника

Концептуальна метафора у політичному дискурсі

*Роботу виконано на кафедрі української мови
ПНУ ім. В. Стефаника*

У статті розглянуто основні концепти політичного дискурсу та його ознаки, виділено найбільш уживані метафоричні моделі, які складаються з фреймів, використання яких проілюстровано прикладами з українськомовної преси.

Ключові слова: політичний дискурс, концепт, політична метафора, метафорична модель, фрейм.

Геріш Н. С. Концептуальная метафора в политическом дискурсе. В статье рассматриваются основные концепты политического дискурса и его признаки; выделяются наиболее употребляемые метафорические модели, которые состоят из фреймов, использование которых иллюстрируется примерами из украинской прессы.

Ключевые слова: политический дискурс, политическая метафора, метафорическая модель, фрейм.

Gervsh N. S. A Conceptual Metaphor in Political Discourse. Basic concept of political discourse and its features are considered in the article, the most common metaphorical models which consist of frames the use of which is illustrated with the help of examples from the Ukrainian press are selected.

Key words: political discourse, concept, political metaphor, metaphorical model, frame.

Постановка наукової проблеми та її значення. Важливе значення мають дослідження лінгвокомунікативних можливостей засобів масової інформації, зокрема періодичної преси, яка й досі залишається потужним джерелом поширення інформації й формування громадської думки. Це стосується й української періодики, яка є важливим мовотвірним фактором і чинником національного спілкування. Щодо цього вивчення лексичних засобів політичного дискурсу є одним з актуальних аспектів мовознавства, оскільки очевидно, що саме в засобах масової комунікації розвиваються основні тенденції розвитку сучасної мови, основу якої складає лексика, доступна широкому загалу.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Сьогодні увагу дослідників будь-якої країни світу привертають різномірні мовні одиниці в засобах масової інформації, особливості їх використання та функціонування в політичному дискурсі.

Політичний дискурс можна вивчати також з погляду когнітології, прагмалінгвістики.

Так, особливої популярності як об'єкт дослідження набув політичний дискурс, що активно вивчається на матеріалі різних мов.

Політичний дискурс є об'єктом вивчення багатьох науковців, серед яких – О. І. Андрейченко [1], А. М. Баранов [3], А. Вежицька [4], Дж. Лакофф, О. М. Чадюк [7], О. І. Чередниченко [8].

Основа політичного дискурсу – лексичні засоби. Перспективним напрямом аналізу багатоаспектного явища, яким є політичний дискурс, видається й дослідження одиниць вторинної номінації, зокрема метафори.

Мета роботи – виявлення основних концептуальних метафор політичного дискурсу, розкриття їх функціонального навантаження.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання низки завдань: розкрити поняття політичного дискурсу та його ознаки; виявити характер, структуру метафор у сучасному політичному дискурсі та покласифікувати їх за певними концептами;

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. За словами К. С. Серажим, «політичний дискурс є інституціональним видом спілкування й визначається як смислове наповнення тексту, що відображає політичну ситуацію в соціумі» [6, 18].

О. І. Андрейченко пропонує ширше та вужче розуміння поняття політичного дискурсу. У ширшому розумінні – це «будь-які мовні утворення, суб'єкт, адресат, зміст яких стосуються сфери політики, у вужчому – це клас жанрів, обмежений сферою професійної політичної діяльності» [1, 3].

Як бачимо, політичний дискурс учені розуміють по-різному. У нашому дослідженні до політичного дискурсу відносимо тексти преси, у яких відбито політичне життя України.

Ознаками політичного дискурсу є спрямованість на новизну, тобто обговорення найновіших політичних подій; динамічність, актуалізація сучасності; інформаційність, зокрема представлена нова інформація; політична оцінка того, про що пишеться або мовиться, зокрема виражене суб'єктивне бачення певної політичної події; образність мовного вираження; декларативність; закличність; поєднання стандарту й експресії для прийняття певних рішень; авторська пристрасть; емоційність, простота та доступність; переконливість, тобто намагання переконати в правильності певної політичної ідеї.

Саме в політичному дискурсі представлена швидка зміна подій, вирішення складних політичних ситуацій.

Так, Дж. Піттано та С. Берсані писали: «Серед усіх видів дискурсу, одним із наймобільніших, живих, і водночас найбільш затемненим є, безперечно, політичний дискурс. Мова з народної та зрозумілої, якою вона б мала бути, стає свідомо закритою і спрямованою на досягнення певної мети, в розмові вузького кола фахівців» [6, 88].

Отже, політичний дискурс є цікавим об'єктом дослідження в психології, філософії, а також у лінгвістиці.

Утворення метафори – результат когнітивного процесу, за допомогою якого поглиблюються уявлення про світ та утворюються нові концепти.

Політична метафора – це метафора, яка є мовним засобом впливу задля формування в реципієнта (найчастіше в суспільства загалом) або позитивної, або негативної думки про те чи інше політичне явище (власне політику, партію, програму, захід та інше) [7, 5]. Наприклад: «донор бюджету». Семантична структура метафори завжди складна, тому що вона асоціює щонайменше два об'єкти – основний (референт) і допоміжний (корелят). У наведеній метафорі за семантичною структурою референтом виступає слово бюджет, а корелятом – донор.

Джерелом політичної метафори може бути будь-яка лексико-семантична сфера (сама людина, її діяльність, природа).

Із появою праці Дж. Лакоффа й М. Джонсона «Метафори, якими ми живемо» [7, 5] у лінгвістику ввійшов новий термін – «концептуальна (когнітивна) метафора», під якою розуміють осмислення одного концепту або концептуальної сфери за рахунок іншого концепту або сфери, де вона являє собою комплекс знань, тематично відмежований від інших комплексів знань.

О. І. Андрейченко під концептуальною (когнітивною) метафорою розуміє: «осмислення одного концепту за рахунок перенесення певного комплексу знань у тематично інший текст» [1, 4].

Концепт – це згусток знань, думок, почуттів і переживань, величина, що характеризується етнолінгвістичною аурую [5, 89].

Кожен концепт можна описати за допомогою метафоричних моделей, які, зі свого боку, можна описати за допомогою фреймів. **Метафорична модель** – це реалізована або та, що складається у свідомості мовців, схема зв'язку між поняттєвими сферами [1, 6]. **Фрейм** – це опис стереотипної ситуації або об'єкта [1, 6].

Так, концепт «**хвороба**» репрезентує уявлення про політичне життя країни, а тим самим активізує наших політиків до прийняття певних рішень. Саме цей концепт відображає нездоровий стан сучасного суспільства, «хворобливість» і непевність деяких його політиків, що є причиною того, що

журналісти часто вдаються до метафоричного переосмислення. Концепт *«хвороба»* можна реалізувати такими моделями:

«Вибори– хвороба». Модель вербалізується у фреймі *«травма»*. Наприклад: «Воно значною мірою висвітлює те, наскільки серйозною для України виявилася *«травма виборів»*, наскільки глибоким є розкол у сприйманні громадянами того, як робить нова влада» (Д. Т. – 2005. – № 23 / 25 черв. – 1 лип. – С. 1). Це двочленна субстантивна метафора, яку в лінгвістиці прийнято називати *генітивною*, бо другий її член виражений формою родового відмінка. За семантичною структурою *референтом* виступає слово *вибори*, а *корелятом* – *травма*.

«Політична дійсність–хвороба» Модель реалізується в таких фреймах: *«метастази»*, *«гіпоксія»*, *«синдром»*, *«лихоманка»*. Наприклад: «Зінченко та О. Турчинов мають намір, за їх словами, «лікувати *метастази кучмізму* хірургічними методами» (Д. – 2005. – № 81 / 4 серп. – С. 3). Наведена метафора – двочленна іменникова, яку в лінгвістиці прийнято називати *генітивною* метафорою, оскільки другий її елемент виражений формою родового відмінка. «Поки що наявна *організаційна гіпоксія»* (Д. Т. – 2005. – № 23 / 25 черв. – 1 лип. – С. 3). Це атрибутивна метафора, де основною формою граматичного вираження є прикметник. Атрибутивні метафори ще називають метафоричними епітетами.

«Інакше кажучи, сьогодні більша частина українських міст стоїть на порозі *«алчевського синдрому»*» (Г. – 2007. – № 20 / 10 лют. – С. 4). «Це ще один хворобливий страх, привнесений *передвиборною лихоманкою»* (Д. Т. – 2009. – № 44 / 14–20 лист. – С. 3).

Отже, для концепту *«хвороба»* найбільш уживаною є атрибутивна політична метафора.

До концепту *«хвороба»* антонімом є концепт *«здоров'я»*. Так, концепт *«здоров'я»* реалізується в такій моделі:

«Політична дійсність – здоров'я». Модель реалізується у фреймах *«м'язи»*, *«плацента»*, *«кров»*, *«мозок»*. «Литвину не доведеться докладати особливих зусиль для *нарощування електоральних м'язів»* (Д. Т. – 2005. – № 36 / 29 жовт. – 4 лист. – С. 3) Ця метафора – тричленна, *генітивно-атрибутивна*. «У кращому разі *інтелектуальна плацента* Президента почне працювати з нового року» (Д. Т. – 2005. – № 36 / 29 жовт. – 4 лист. – С. 2). Ця метафора – атрибутивна. «Україна потребує *свіжого струменя крові* в своїх *політичних судинах* та ясності перспективних бачень у своєму *владному мозку»* (Ш. П. – 2006. – Ч. 36 / 6 верес. – С. 1). Наведену метафору можна вважати *атрибутивно-генітивною*. Семантична структура метафори *«струмінь крові»* містить референт «кров» та корелят «струмінь».

Отже, концепт *«здоров'я»* представлений чотирма метафорами.

Концепт *«боротьба»* репрезентує гостре зіткнення політичних сил, тобто характеризує конфліктну ситуацію політиків. Він реалізується в такій метафоричній моделі:

«Влада–боротьба». Модель реалізується в таких фреймах: *«війна»*, *«бій»*, *«бійці»*, *«битва»*, *«баталія»*, *«атака»*, *«артилерія»*, *«поразка»*, *«фронт»*, *«міна»*, *«амуніція»*. «Однозначної відповіді, хто виграв, а хто програв від *«війни ультиматумів»*, яка тривала останнім часом на політичному олімпі, не може бути, вважає Володимир Литвин» (Г. У. – 2006. – № 12 / 21 січ. – С. 3). Це – генітивна метафора, другий член якої виражений формою родового відмінка. У семантичну структуру метафори *«війна ультиматумів»* входить референт «ультиматуми» й корелят «війна». «Ця *«війна слів»* закладає міну вже і під майбутній парламент, обмежуючи й унеможливаючи в ньому блокування діалогу і співпраці» (Г. У. – 2006. – № 24 / 8 лют. – С. 2). Це двочленна, генітивна метафора. У семантичну структуру метафори *«війна слів»* входить референт «слова» й корелят «війна». *«Бій титанів. Повернення Кабміном семи указів Президента»* (Е. – 2006. – № 112 / 17–27 верес. – С. 4). Це – двочленна, генітивна метафора. Семантична структура метафори містить референт титани та корелят – бій». Йому вигідно, щоб у зазначеній тріаді виникали суперечки та *війна компроматів, інформаційна війна»* (Д. – 2005. – № 194 / 22 жовт. – С. 2). Перша метафора генітивна, а друга – атрибутивна. У семантичну структуру метафори *«війна компроматів»* входить референт «компромати» й корелят «війна». «Виняток становить *«партія війни»*. (В. З. – 2007. – № 64 / 12 квіт. – С. 4). Це двочленна, генітивна метафора. «Потерпілих у боротьбі за повноваження виносять, призвані з запасу *досвідчені бійці направляють амуніцію* і, примружившись, озирають звільнене *поле майбутніх боїв»* (Д. Т. – 2005. – № 28 / 11–17 черв. – С. 2). Перша частина наведеної метафори є атрибутивною, друга – дієслівною, а третя – генітивною. Семантична структура метафори *«поле боїв»* містить референт «бої» та корелят «поле». У представників парламенту своя *«важка артилерія»* (Д. – 2007. – № 16 / 31 січ. – С. 4). Це атрибутивна метафора, яку ще називають метафоричним епітетом. «Майже нічого не досягнувши від коаліції у *«бюджетній війні»*, Віктор Ющенко подарував Раді на Новий рік три вето» (Е. – 2007. – № 5 / 16–17 січ. – С. 4). «Перемога у *«тарифній*

війні» вже близька?» (Г. – 2007. – № 20 / 10 лют. – С. 2). «Неоголошена *енергетична війна*» між цивілізованим світом та російсько-іранським альянсом розгоряється з новою силою» (У. М. – 2006. – № 118 / 4 лип. – С. 6).

Наведені метафори атрибутивні. «Однак до нинішнього керівництва країни вже прийшло розуміння того, що *шабельна атака* на бюрократичний апарат була помилкою, яку спробують виправити, дійшовши до розумного сполучення класики і модерну» (Д. Т. – 2005. – № 29 / 18–24 черв. – С. 3). Це атрибутивна метафора. «По-перше, президент на самому початку своєї роботи особисто *заклав міну уповільненої дії* під нову владу, благословивши взаємний контроль між Юлією Тимошенко і Петром Порошенком» (Д. Т. – 2005. – № 32 / 20–26 серп. – С. 2). Перша частина метафори дієслівна, а друга частина – атрибутивна. «Глава держави закликав політичну еліту разом відзначити День Злуки: «Ми повинні продемонструвати суспільству, що для нас є цінності, що вищі за *передвиборні баталії*» (Г. У. – 2006. – № 13 / 24 січ. – С. 1). Це атрибутивна метафора. «Цікаво, що російські експерти абсолютно не заперечували і сприймали як норму, що *газова війна* зав'язана на політичній основі» (Г. У. – 2006. – № 13 / 24 січ. – С. 2). Ця метафора атрибутивна. «*Маякова війна*», що спалахнула у січні між Києвом та Москвою з приводу силового переведення під юрисдикцію України маяка Ялтинськогоморського торгового порту, має під собою давнє тліюче підґрунтя» (У. С. – 2006. – № 6 / 8–14 лют. – С. 4). Ця метафора атрибутивна. «Свідченням тому – і нинішня *маячна війна*» (У. С. – 2006. – № 6 / 8–14 лют. – С. 4). Ця метафора також атрибутивна. «За яким сценарієм може розгортатися *мовна війна?*» (У. С. – 2006. – № 9 / 17 берез. – С. 1). Наведена метафора атрибутивна. «Того ж дня, не очікуючи офіційного оголошення *виборчої поразки*, подав у відставку з посади голови партії СДПУ(о) Віктор Медвечук» (С. П. – 2006. – Ч. 14 / 6–12 квіт. – С. 1). Ця метафора атрибутивна. «На *газовому фронті* без змін» (Ш. П. – 2006. – Ч. 5 / 1 лют. – С. 3). Ця метафора атрибутивна. «Усі *пішли на фронт*» (В. З. – 2006. – № 123 / 12 лип. – С. 1). Наведена метафора дієслівна. «Колишні *прогнали бій*, але не вважають, що *прогнали битву*» (Д. – 2005. – № 194 / 22 жовт. – С. 3). Обидві метафори є дієслівними.

Отже, для концепту «*боротьба*» найбільш уживаною є атрибутивна метафора, яку ще називають метафоричним епітетом. З 23-х метафор, які репрезентують концепт «боротьба», – п'ять генітивних, 13 атрибутивних і три дієслівних, одна атрибутивно-дієслівна, одна дієслівно-атрибутивна.

Концепт «*спорт*», що лежить в основі метафор, виконує в політичному дискурсі низку функцій, зокрема підкреслює енергійний характер політичних подій і явищ, передає дух суперництва та рішучість учасників політичного процесу. Цей концепт особливо характерний для різних виборчих кампаній. Це пов'язано, звичайно, із самою сутністю спорту, його енергійністю, прагненням до перемоги, сильним духом, наполегливістю. Так, концепт «*спорт*» реалізується в моделі: «*Політичні реалії – спортивні змагання*». Вона ж – у таких фреймах, як «*біг*», «*перегони*», «*гонка*», «*стрибок*», «*пряма*», «*команда*», «*гра*», «*гравець*», «*грати*», «*медаль*». «Проте саме Мороз, незважаючи на формальну приналежність до «*команди Майдану*» був найпопулярнішим у відстоюванні політики, яку обрав ще під час «*канівської четвірки*» і яка не має нічого спільного з ідеалами Майдану» (У. С. – 2006. – № 28 / 12–18 лип. – С. 1). У семантичну структуру наведеної метафори входить референт «*Майдан*» і корелят «*команда*». «Коаліція на *старт виборчої кампанії* не вийшла» (В. З. – 2007. – № 61 / 4 квіт. – С. 1). Ця метафора тричленна, генітивно-атрибутивна. «Партії на старті: *траєкторії бігових доріжок*» (Г. У. – 2005. – № 169 / 20 жовт. – С. 4). Ця метафора тричленна, генітивно-атрибутивна. «Нині, незважаючи на ритуальні заклинання про «*командну гру*» особовий займенник однини став у його висловлюваннях набагато бажанішим гостем» (Д. Т. – 2005. – № 31 / 13–19 серп. – С. 3). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Як не видаються щирими постійні ритуали заяви Петра Олексійовича, що він – *командний гравець*, вірний зброносець Президента геть чисто позбавлений особистих ворогів і особистих амбіцій» (Д. Т. – 2005. – № 31 / 13–19 серп. – С. 2). Ця метафора двочленна, атрибутивна.

«Хоча б тому, що поведінка вітчизняних *ключових гравців*, які, власне, і визначають подальшу долю країни, свідчить про те, що в українській політичній грі будь-які правила гри відсутні» (Д. – 2007. – № 17 / 1 лют. – С. 4). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Травми на *виборчих перегонах*» (Г. У. – 2006. – № 52 / 22 берез. – С. 2). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Аналізуючи результати різних соціопитувань, можна говорити про можливість здійснити «*електоральний стрибок*» у Полтавській, Харківській, Сумській, Запорізькій областях» (Е. – 2006. – № 21 / 23 лют. – 3 берез. – С. 4). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «А комуністам, очевидно, дуже прикро, що вони у розпал *передвиборчої гонки* осіддали цього популярного коника» (У. М. – 2006. – № 44 / 10 берез. – С. 8). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Виборча кампанія виходить на *фінішну*

пряму, що стимулює появу різноманітних прогнозів» (У. С. – 2006. – № 10 / 8–14 берез. – С. 1). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Я хочу *грати в національну гру* і казати людям і на сході, і на заході, в чому їхні проблеми.» (Г. К. – 2007. – № 2 / 18 січ. – С. 5). Ця метафора дієлівно-атрибутивна «А тепер декілька слів про персональну фінансову сторону *виборчої медалі*» (Д. – 2009. – № 206 / 30 листоп. – С. 2).

Отже, концепт «*спорт*» нараховує 12 метафор, із яких одна – генітивна, одна генітивно-атрибутивна й дев'ять – атрибутивні, одна – дієслівна.

У політичному дискурсі трапляються політичні метафори, в основі яких лежить *концепт «економіка»*. Він реалізується в такій моделі:

«*Політичні події – економіка*». Вона вербалізується у фреймах: «*інфляція*», «*портфелі*». Наприклад: «Соціологи констатують «*інфляцію*» *політичних лідерів*» (Д. – 2005. – № 225 / 4 листоп. – С. 1). Ця метафора генітивно-атрибутивна. «Бо публічно вони не соромляться висувати конкретні умови: крісла Прем'єра, першого віце і всі «*економічні портфелі*» (Д. – 2005. – № 225 / 4 листоп. – С. 2). Ця метафора атрибутивна.

Отже, концепт «*економіка*» реалізується у двох метафорах, з яких є: 1 атрибутивна і 1 атрибутивно-генітивна.

Концепт «*фінанси*» також реалізується в моделі «*Політична дійсність – фінанси*». Цей концепт вербалізується в політичному дискурсі. Наприклад: «І, якщо припустити, що в ньому є люди, нечисті на руку або просто схильні до авантюр на *фінансовому полі*, то ручне управління на основі торішнього бюджету, яке отримує зелене світло у випадку ветовання Президентом цього закону, їм лише на руку» (Д. – 2006. – № 116 / 9 груд. – С. 1). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Уряд не здатний визначитися зі стратегією наповнення бюджету, який сьогодні вже має *багатомільярдну діру*» (Д. – 2005. – № 225 / 4 листоп. – С. 2). Ця метафора двочленна, атрибутивна. «Нова ставка податку має стати ритмічним і надійним «*донором*» *бюджету*» (П. П. – 2006. – № 1 / 11 січ. – С. 3). Ця метафора двочленна, атрибутивна. У семантичну структуру метафори «*донор бюджету*» входить референт «*бюджет*» і корелят «*донор*». «Проте по-справжньому засмучує інше – зубожіння політикуму, відсутність політичного лідерства, *девальвація політичної професії*» (Д. Т. – 2005. – № 34 / 8–14 жовт. – С. 2). Ця метафора генітивно-атрибутивна. У семантичну структуру метафори «*девальвація професії*» входять референт «*професія*» і корелят «*девальвація*».

Отже, концепт «*фінанси*» складається з чотирьох метафор, із яких три атрибутивні, одна генітивна й одна генітивно-атрибутивна.

У політичному дискурсі метафори виконують низку функцій: *інформативну*, тобто містять «нову» інформацію; *аргументативну*, виступають засобом переконання аудиторії в правильності тих чи інших політичних поглядів; *евристичну* – служать засобом осмислення постійно змінної політичної реальності й формування нових політичних програм; *номінативну* – найменують певні політичні події, ситуації; *маніпулятивну* – актуалізують у реципієнта приховані наміри, які не збігаються з його реальними; *експресивну* – за допомогою утворення нових слів, нових значень, нової лексичної сполучуваності.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, наведені концепти репрезентують метафоричне осмислення політики України, створюючи відповідну концептуальну картину.

Опис структурно-семантичних моделей і функцій політичної метафори, зокрема структурування їх за певними концептами, забезпечує поглиблене вивчення лексичних засобів формування політичного дискурсу.

Список використаної літератури

1. Андрейченко О. І. Лексико-фразеологічна основа текстів політичних дискусій (на матеріалі української преси кінця ХХ – початку ХХІ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : Українська мова 10.02.01. / О. І. Андрейченко. – К., 2006. – 20 с.
2. Арутюнова Н. Д. Функциональные типы языковой метафоры / Н. Д. Арутюнова // Известия АН СССР. – Сер. литературы и языка, 1978. – Т. 34, № 4. – С. 333–343.
3. Баранов А. Метафорические модели как дискурсивные практики / А. Баранов // Известия АН. – Сер. литературы и языка. – 2004. – Т. 63, № 1. – С. 33–34.
4. Вежицкая А. Сопоставление культур через средство лексики и прагматики : пер. с англ. / А. Вежицкая. – М. : Яз. слав. культуры, 2001. – 272 с.
5. Голянич М. І. Художній текст у проєкції лінгвістичного аналізу (на матеріалі текстів засобів масової інформації) / М. І. Голянич // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Серія: Філологія (літературознавство) / Івано-Франківськ : Плай, 2008. – С. 88–92.

6. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : Українська мова 10.01.08. / К. Серажим. – К., 2003. – 20 с.
7. Чадюк О. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : Українська мова 10.01.02. / О. Чадюк. – К., 2005. – 20 с.
8. Чередниченко О. І. Фразеологія сучасного політичного дискурсу / О. І. Чередниченко // Вісник КНУ : Іноземна філологія. – 2003. – Вип. 31. – С. 33–37.
9. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : енциклопедія-словник / Штерн І. Б. – К. : Артк, 1998. – 336 с.

Адреса для листування:
78112, Івано-Франківська обл.,
Городенківський р-н,
смт Чернелиця, вул. Спортивна, 1

Статтю подано до редколегії
16.03.2012 р.

УДК 81'42:82 – 91:3=111

Ю. Я. Годісь – асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Провідні особливості сучасного англомовного жанру «мистецтво успіху»

*Роботу виконано на кафедрі іноземних мов
для природничих факультетів ЛНУ ім. І. Франка*

У статті проаналізовано провідні особливості сучасного англомовного жанру «мистецтво успіху», висвітлено причини його виникнення та зв'язок із масовою культурою.

Ключові слова: жанр «мистецтво успіху», масова культура, жанрова мета, комунікативно-прагматична спрямованість.

Годісь Ю. Я. Ведущие особенности современного англоязычного жанра «искусство успеха». В статье рассматриваются ведущие особенности современного англоязычного жанра «искусство успеха», освещаются причины его возникновения и связь с массовой культурой.

Ключевые слова: жанр «искусство успеха», массовая культура, жанровая цель, коммуникативно-прагматическая направленность.

Godis' Yu. Ya. The Key Features of the Genre «Personal-Success Literature». In this paper the key features of the genre «personal-success literature» have been described. The article analyzes the factors which determined the emergence of the genre and its connection with mass culture.

Key words: genre «personal-success literature», mass culture, genre aim, communicative-pragmatic orientation.

Постановка наукової проблеми та її значення. Комунікативні аспекти мови на різних рівнях їх конкретних реалізацій становлять особливий інтерес для сучасних дослідників. Особливо популярним, починаючи з другої половини ХХ ст., стало дослідження жанру як однієї з найважливіших категорій спілкування та інтеракції. У зв'язку із цим сформувався новий науковий напрям – лінгвістична генологія, яка й досліджує жанри мовлення. Основне завдання сучасної генології – вивчення природи мовленнєвих жанрів, їх типів, структури, з'ясування особливостей розвитку цих одиниць, їх взаємозв'язків у дискурсі, специфіки в різних мовах тощо [2, 8–9].

Філологи вже зробили певні теоретичні узагальнення щодо особливостей різноманітних жанрів (Ф. Бацевич [2], Т. Яхонтова [10]), проте їх структура, форми прояву, різні жанрові зв'язки досі недостатньо вивчені. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної генології ще не встановлено повного переліку мовленнєвих жанрів і, як зазначає Ф. Бацевич, постійно відкриваються нові жанри [2, 11]. Сюди належить також і жанр «мистецтво успіху» (англ. «genre of personal-success literature», «self-help